

Omröstning med kvalificerad majoritet: Ett verktyg för att göra EU:s utrikes- och säkerhetspolitik mera effektiv

#SOTEU

12 september 2018

Om vi vill vara "weltpolitikfäbig"() måste vi också förenkla våra beslutsprocesser. Kravet på enhällighet hindrar oss från att agera trovärdigt på världsscenen. Europeiska unionen kunde inte nå enighet i fråga om problemen i Sydkinesiska havet. Vi kunde inte nå enighet i fråga om mänskliga rättigheter i folkrepubliken Kina. Vi kunde inte nå enighet i fråga om Jerusalem. Vi måste förenkla våra beslutsprocesser så att Europeiska unionen också kan fatta beslut genom omröstning med kvalificerad majoritet. I motsats till vad som allmänt anses skulle detta inte förutsätta en ändring av fördraget eftersom artikel 31.3 i Lissabonfördraget ger Europeiska rådet möjlighet att enhälligt besluta om områden där beslut i framtiden kan fattas med kvalificerad majoritet.*

Jean-Claude Juncker, vid den 54:e säkerhetskonferensen i München den 17 februari 2018

EU har gradvis förflyttat sig från enhällighet till kvalificerad majoritet flera gånger under sin historia. Kvalificerad majoritet som infördes första gången genom europeiska enhetsakten är idag det normala omröstningsförfarandet i EU:s beslutsprocess. Detta avviker från EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik där man i regel fattar beslut genom omröstning med enhällighet – även om fördragen ger möjlighet att tillgripa flexiblare beslutsprocesser.

Exempel på fall där EU:s utrikespolitik har lyckats

EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik har blivit betydligt starkare under de senaste åren. EU blir en allt viktigare global aktör och många i världen anser att den är föregångare när det gäller universella värden.

Om det sedan handlat om att underlätta normaliseringen av relationerna mellan Belgrad och Pristina och reagera på Rysslands kränkning av folkrätten i östra Ukraina eller att inleda och förmedla i förhandlingarna om Irans kärntekniska program har unionen konsekvent stött fred och välfärd i sitt grannskap och bortom detta.

Men allt oftare kan man se att den utmanande internationella omgivningen förutsätter att man måste lägga i en högre växel i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Federica Mogherini, unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik och kommissionens vice ordförande, vid kärnteknikförhandlingarna med Iran 26 mars-2 april 2015 i Lausanne

Federica Mogherini var ordförande för den EU-stödda dialogen mellan Belgrad och Pristina i juni 2017 – Kosovos president Hashim Thaci, Federica Mogherini och Serbiens president Aleksandar Vucic

(*) förmåga att agera trovärdigt på den globala scenen.

Det är dags för EU att fylla sin globala funktion

Även om EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik blivit mycket starkare under de senaste åren finns det ett antal områden där EU:s förmåga att agera skulle kunna förbättrats betydligt. Sådana områden är bland annat försvar och främjande av mänskliga rättigheter, införande av EU-sanktioner eller antagandet av ståndpunkter i viktiga regionala och geopolitiska frågor. En flexiblare och effektivare beslutsmekanism behövs så att EU kan reagera snabbare och på lämpligt sätt på ständigt föränderliga globala utmaningar. För att uppnå detta uppmanar ordförande Juncker Europeiska rådet att utnyttja de befintliga möjligheterna i EU-fördraget att fatta beslut med kvalificerad majoritet:

- Enligt artikel 31.2 i EU-fördraget kan rådet fatta beslut med kvalificerad majoritet i vissa angivna fall.
- I artikel 31.3 i EU-fördraget finns en särskild övergångsklausul som tillåter att Europeiska rådet utökar det område inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken där beslut får fattas med kvalificerad majoritet, om EU-länderna enhälligt enas om det.

Europeiska kommissionen föreslår att man fortsätter undersöka dessa båda alternativ. Man har tagit fram tre konkreta områden som kan uppnås och som omedelbart skulle gynnas av att övergångsklausulen tillämpas – samtidigt som man upprätthåller unionens kultur att försöka uppnå konsensus.

Från enhällighet till kvalificerad majoritet i utrikespolitiken – TRE OMRÅDEN

1 STÅNDPUNKTER I FRÅGOR OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I INTERNATIONELLA FORUM SÅSOM I FN:S RÅD FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Politisk enighet om mänskliga rättigheter är ytterst viktig om man vill bibehålla EU:s mjuka makt och internationella trovärdighet inom och utanför multilaterala organisationer.

2 BESLUT OM ATT INFÖRA SANKTIONSSYSTEM

EU:s sanktionspolitik är ett av EU:s starkaste utrikespolitiska verktyg eftersom den utnyttjar unionens betydande ekonomiska makt för att främja sina yttre mål. Internt är det viktigt att EU är enigt för att man ska kunna bibehålla lika villkor på den inre marknaden och för att de gemensamma Schengen-reglerna ska förbli fullt effektiva.

3 BESLUT OM ATT INLEDA ELLER GENOMFÖRA CIVILA UPPDRAG ELLER "OPERATIVA ÅTGÄRDER" SOM SVAR PÅ KRISER UTOMLANDS

Eftersom Europeiska unionen försöker säkerställa stabila förhållanden i sitt grannskap kommer antalet och betydelsen av civila uppdrag sannolikt att öka.

Fördelar av kvalificerad majoritet i utrikespolitiken

Användningen av kvalificerad majoritet skulle göra unionen starkare, effektivare och mera trovärdig som internationell aktör eftersom det skulle göra det enklare för unionen att

utnyttja **sitt verkliga inflytande** på den internationella scenen genom kraftiga och konsekventa ställningstaganden,

reagera **snabbt och effektivt** på utländska politiska utmaningar både i EU:s utvidgade grannskap eller längre bort,

stärka **EU:s motståndskraft** genom att skydda medlemsstaterna från riktat tryck från tredjeländer i försök att splittra EU.

Problem med enhälligt röstningsförfarande i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken

INTERNATIONELLA MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

I juni 2017 kunde EU inte anta ett uttalande i FN:s råd för mänskliga rättigheter i Genève om människorättssituationen i Kina på grund av kravet på enhällighet. Detta var första gången någonsin EU inte kunde uttala sig i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

EU:S UTRIKESPOLITISKA UTTALANDE

I juli 2016 kunde EU inte snabbt stödja skiljedomstolens beslut enligt Förenta nationernas havsrättskonvention som gällde Sydkinesiska havet på grund av att flera medlemsstater motsatte sig beslutet av skäl som inte gällde själva beslutet. Först efter intensiva förhandlingar i flera dagar kunde man enas om ett sent uttalande. EU kunde dock inte efterlysa ett genomförande av beslutet.

EU-SANKTIONER

Sommaren 2017 blockerade reglerna om ett enhälligt röstningsförfarande EU från att anta riktade restriktiva åtgärder mot Venezuela som svar på att landet undergrävde den demokratiskt valda nationalförsamlingen. Åtgärder vidtogs slutligen i november 2017 när situationen redan hade blivit mycket värre. Reglerna om enhällighet har också fördröjt eller hindrat avtal om personer och enheter som man velat uppta på förteckningar i gällande EU-sanktionssystem.

CIVILA UPPDRAG INOM DEN GEMENSAMMA SÄKERHETS- OCH FÖRSVARSPOLITIKEN

Reglerna om enhällighet har i vissa fall använts som förhandlingsverktyg. 2018 blockerade en medlemsstat utvidgningen av ett civilt uppdrag i Sahel tills en annan medlemsstat avstod från sina reservationer mot ett separat uppdrag i Irak.

